

PEISAJ MIORITIC

Un articol serios despre fizionomia stagiunii ar trebui să-i prezinte cititorului un tablou amplu, eventual exhaustiv, cuprinzând date și aprecieri în legătură cu activitatea tuturor teatrelor din țară, eventual a tuturor creatorilor de spectacole. Din nefericire, varii motive (printre care cel financiar nu ocupă ultimul loc) ne-au împiedicat să ne alcătuim, pe îndelete, un asemenea tablou al trecutului sezon teatral; de aceea, ne vom limita la întocmirea unei simple schițe; cu convingerea că, oricât de sumară, ea va izbuti să „dea o idee” despre subiect.

Caracteristica dominantă a stagiunii '92-'93 ni se pare a fi inconsistența cantitativă. Cu puține excepții, teatrele au produs un număr foarte mic de spectacole noi. Și dacă scenele din provincie pot explica rarefierea ofertei prin insuficiența cererii (deși logica elementară le-ar dicta, dîmpotrivă, să trezească interesul spectatorilor potențiali tocmai prin înnoirea frecventă a afișului), cele bucureștene nu au cum invoca această scuză. Or, în București, numai Teatrul Național, Teatrul Odeon și „Tândărică” au reușit să atingă, sub aspect numeric, normalitatea. „Nottara” și Teatrul Mic au „scos”, fiecare, doar cîte două premiere, așa-zisele coproducții rezultate din preluarea unor montări ale Studioului Casandra neputîndu-le fi puse la socoteală. Teatrul Bulandra, cu două săli, a dat la iveală șase spectacole; două dintre ele însă, *Vizita bătrînel doamne* și *Antigona* au fost „înghesuite” în ultimele zile din iulie, urmînd, probabil, conform unui obicei binecunoscut, să fie numărate și printre premierele viitoarei stagiuni; e o presupunere confirmată de caietul-program la *Vizita...*, pe care scrie, clar, 1993-1994. Cît despre Teatrul de Comedie, de ale cărui penibile tribulații administrative numai angajații săi par să nu se fi săturat, faptul că în cursul unui an teatral a produs o singură noutate, *Amphitryon*, pune sub semnul întrebării însăși rațiunea de a exista a acestei instituții. Este o chestiune ce se ridică și în cazul unor teatre din țară, cel puțin dacă ținem seama de informațiile care ne-au parvenit despre (in)activitatea lor. O

tăcere adîncă a învăluit, de pildă, scenele din Arad, Turda, Reșița, Birlad. Slabe semne de viață au dat teatrele din Cluj și Timișoara (Naționale), din Bacău și Brăila, fără să fi trecut măcar, precum cel din Sibiu, prin transformări radicale, ce au nevoie de un timp mai îndelungat spre a se concretiza în spectacole.

Un alt aspect frapant al stagiunii trecute a fost avalanșa de festivaluri, care naționale, care internaționale, care „cu tradiție”, care „în primă ediție”, care cu premii, care fără, care bine pregătite, care încropite la repezeală. Desigur, reuniunile de acest gen prezintă multe avantaje, unele chiar artistice, profesionale; de pildă, cunoașterea reciprocă a oamenilor de teatru (compatrioți sau nu) și „fuzarea mai largă a creației lor. Pînă acum cîțiva ani, festivalurile aveau și rolul de a dinamiza viața teatrală și de a „Jansa”, atît cît se putea în condițiile date, valorile autentice. S-ar zice că nimic nu le împiedică să-și păstreze acest rol și în zilele noastre. Teoretic – nu, firește. Practic, însă, ne e teamă că (unele, cel puțin) nu fac decît să producă o falsă impresie de mișcare vie a teatrului românesc, aflat, pe mari porțiuni ale sale, într-o stare de letargie pe care numeroasele incidente organizatorice dintr-o instituție sau alta nu o anulează. E suficient să numărăm (dar nu ca Pristanda) montările realizate în '92-'93 de multe din teatrele organizatoare de festivaluri; vom constata că, în afara spectacolului produs special pentru „ocazie”, au „umplut” stagiunea cu doar vreo trei montări (maximum), dintre care cel puțin două au fost, de fapt, recitaluri individuale. În ce privește lansarea valorilor, palmaresul unor festivaluri, inclusiv acela al Festivalului național „Caragiale” (avem în vedere, e drept, ediția ce a reunit spectacolele stagiunii 1991-1992), lasă loc multor îndoieli. Ca să nu mai vorbim despre faptul că programarea neînțeleaptă a acestor întîlniri (în primăvară s-au desfășurat simultan ori la foarte mică distanță vreo cinci) le-a scăzut și mai mult eficiența. În asemenea condiții mai poate fi socotită frenezia festivalieră un factor pozitiv în

ansamblul vieții teatrale? Pentru stagiunea în discuție, cu siguranță, nu.

De bună seamă, nemulțumirile înșirate pînă aici puteau fi contracarate de excelența calitativă a sezonului '92-'93. Dacă, însă, acesta ar fi fost cazul, articolul nostru nu le-ar mai fi menționat decît, cel mult, în paranteză. Or, cazul n-a fost. Pe parcursul anului teatral doar trei vîrfuri s-au desprins dintr-un peisaj – foarte mioritic, altminteri – alcătuit din linii blînde, blajine (în suită, „blegi” urmează aproape automat), cu înălțimi modeste, nespectaculoase și cu depresiuni calme, nepericuloase. (Nu că ne-am fi dorit, Doamne ferește, prăpăstii fatale – oricum nu ducem lipsă de așa ceva!) Cele trei culmi au fost *Richard III* la Odeon, *Fedra* la Naționalul craiovean și *Ghetou* la TNB – fiecare în felul său, din motive și cu finalități diferite, dar degajînd aceeași impresie reconfortantă de creație puternică, împlinită; pe scurt, de operă de artă. S-ar putea spune, desigur, că nu e o cifră tocmai neînsemnată și că, în fond, nici de la muzică, pictură, literatură etc. nu așteptăm cîte o capodoperă pe zi. E adevărat, și totuși... Dacă ținem seama de faptul că aceste spectacole au apărut pe fondul unei tot mai vizibile și mai generalizate deprofesionalizări, concretizată în numărul crescînd de reprezentații mediocre – nici măcar foarte proaste, pur și simplu mediocre –, emanînd nu rareori de la regizori și trupe altădată cu nume bun ori chiar cu renume, motivele noastre de îngrijorare ar trebui să crească simțitor. Scuza „tranziției”, a dezorientării, a restructurării, a „așezării pe baze noi” este de acceptat cu măsură și doar atunci cînd nu e înfățișată ca un alibi perpetuu.

Ar mai fi multe (sau destule) de discutat despre stagiunea '92-'93. Cum spuneam, însă, aici v-am oferit doar o schiță. Cînd ea va apărea, probabil că stagiunea '93-'94 va fi deja în curs. Nu ne rămîne decît să sperăm că nici una dintre observațiile noastre nu se va dovedi, atunci, de actualitate.

ALICE GEORGESCU